

TÜRKÇENİN YABANCI DİL OLARAK ÖĞRETİMİNDE BİR METİN UYARLAMA ÖRNEĞİ: KÖROĞLU DESTANI*

Halil Ziya ÖZCAN** & Zekerya BATUR***

Öz

Türkler, tarih sahnesine ilk çıktıkları andan günümüze kadar kültürel değerlerini, inançlarını, hayat biçimlerini, kültürel karakterlerini, dünyaya bakış açılarını vb. gibi birçok toplumsal ve kültürel öğeyi anlatan ve nesilden nesile aktarılan pek çok farklı edebî tür ortaya koymuşlardır. Bu türlerden bir tanesi de destandır. Hem yazılı hem de sözlü kültürde yaşayan destanlar toplumların kültürel kodlarını yansıtan eserlerdir. Bu destanların en bilinenlerinden bir tanesi de Köroğlu destanıdır. Hemen hemen bütün Türk yurtlarında ve kültürel coğrafyasında tanınan ve anlatılan bu destan yayılma sahası açısından en geniş sahaya sahip Türk destanıdır. Bu çalışmada, Anadolu sahası anlatılarından biri olan Behçet Mahir anlatısında yer alan “Demircioğlu ile Reyhan Arap” kolunun Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen bireyler için B1 düzeyine uyarlanması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda ilgili kol metin uyarlama tekniklerinden sadeleştirme, genişletme ve kolaylaştırma teknikleri kullanılarak B1 düzeyine uyarlanmıştır. Sadeleştirme işleminde hem sezgisel hem de yapısal yaklaşım bir arada uygulanmıştır. Metnin giriş ve sonuç bölümünde metnin özgün şeklinden bir miktar farklılaşarak sezgisel yaklaşım temel alınarak içerik sadeleştirme işlemi yapılmıştır. Metnin içerisinde yer alan şiirlerin hem özgün hem de uyarlanmış hâli birlikte sunulmuştur. Genişletme işleminde bazı düzey üstü kelime ve kelime gruplarının metinden çıkartılması yerine bu kelime ve kelime gruplarını açıklayıcı bağlamlar eklenmiştir. Genişletme işlemi uygulanan kelime ve kelime grupları mavi renkle renklendirilmiştir. Kolaylaştırma işleminde ise iki uygulama yapılmıştır. Birincisi metinde yer alan çizim ve görsel ekleme, ikincisi ise metnin sonunda metinde geçen düzey üstü kelimelerin açıklamalarının yer aldığı bir sözlükçe oluşturma. Metne çizim ve görsel eklemenin temel amacı metni okuyucu açısından daha anlaşılır ve eğlenceli bir hâle getirmektir. Yöntem olarak betimsel nitelikte olan bu çalışma okuma metni olarak Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen bireylerin kullanımına sunulmuştur. Ayrıca bu çalışmanın, metin uyarlama tekniklerinin kapsamı ve uygulanması açısından metin uyarlama çalışacak araştırmacılara yol göstereceği öngörülmektedir.

Anahtar Kelime: Köroğlu Destanı, Metin Uyarlama, Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi

A TEXT ADAPTATION EXAMPLE IN TEACHING TURKISH AS A FOREIGN LANGUAGE: KOROGLU EPIC

Abstract

From the moment they first appeared in history, the Turks have produced many different literary genres that have been handed down from generation to generation, describing many social and cultural elements such as their cultural values, beliefs, lifestyles, cultural characters, perspectives on the world etc. One of these genres is epic. Epics living in both written and oral culture are works reflect the cultural codes of societies. One of the most well-known of these epics is the epic of Köroğlu. This epic, which is known and told in almost all Turkish homelands and cultural

* Bu çalışma, Uşak Üniversitesi lisansüstü eğitimi enstitüsü Türkçe eğitimi doktora programında Prof.Dr. Zekerya Batur danışmanlığında yürütülmekte olan "Köroğlu Destanı'nın B1 Düzeyine Uyarlanmasının Okuduğunu Anlamaya Etkisi Üzerine Bir Araştırma" adlı doktora tezinden üretilmiştir.

** Doktora Öğrencisi, Uşak Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Uşak/Türkiye, halilziyaozcan@gmail.com, ORCID: 0000-0003-3868-0972

*** Prof. Dr., Uşak Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Uşak/Türkiye, zekerya.batur@usak.edu.tr, ORCID: 0000-0002-7918-5305

geography, is the Turkish epic with the widest area in terms of spread. In this study, it is aimed to adapt the “Demircioğlu and Reyhan Arap” episode in Behçet Mahir’s narrative, which is one of the Anatolian field narratives, to B1 level for individuals learning Turkish as a foreign language. For this purpose, the relevant episode was adapted to the B1 level by using simplification, elaboration and easification techniques, which are among the text adaptation techniques. In the simplification process, both the heuristic and the structural approach were applied together. In the introduction and conclusion part of the text, some content simplification has been made based on the intuitive approach, differing slightly from the original form of the text. Both the original and adapted versions of the poems in the text are presented together. In the expansion process, instead of removing some upper-level words and phrases from the text, contexts describing these words and phrases were added. The words and phrases that have been elaborated are colored blue. In the easification process, two applications were made. The first is to add drawings and images in the text, and the second is to create a glossary at the end of the text with the explanations of the upper-level words in the text. The main purpose of adding drawings and visuals to the text is to make the text more understandable and entertaining for the reader. This study, which is descriptive in method, is presented to the using of individuals who lear Turkish as a foreign language as a reading text. In addition, it is predicted that this study will guide researchers who will study text adaptation in terms of scope and application of text adaptation techniques.

Keywords: Korođlu Epic, Text Adaptation, Teaching Turkish As A Foreign Language

1. Giriş

Dil öğreniminde kritik öneme sahip olan, yazılı sembolleri göz vasıtası ile seslendirmek suretiyle zihinsel anlamlandırma süreci olarak görülen okuma, sadece harfleri veya yazılı sembolleri telaffuz etmek olarak düşünülmemelidir. Okuma, çok daha derinlemesine üzerinde düşünülmesi gereken fiziksel ve zihinsel bir aktivitedir. Bu bağlamda okumaya yönelik birçok araştırmacı ve yazar (Tinker ve McCullough, 1968; Göğüş, 1978; Wittrock, 1981; Durkin, 1989; Demirel, 1990; Haris ve Sipay, Bondanza, vd., 1998; Batur vd., 2010; Grabe ve Stoller, 2019; Özcan, vd., 2019) farklı çalışmalar ortaya koymuştur. Karatay, bilgiye ulaşmanın ve onu sürekli güncelleştirmenin en önemli yollarından birinin okuma olduğunu vurguladığı eserinde okumayı, yazılı olan bir metni bilinen yazı karakterlerini sesli veya sessiz çözümlenmiş hâlinde, metnin içindeki duygu, düşünce ve iletileri anlamak olarak tanımlamaktadır (Karatay, 2018: 17). Çelik, okumanın görüp algılama, algıladığını anlama, anladığını seslendirme ya da yazma, zihinde yapılandırma gibi göz, ses organları ve zihnin çeşitli hareketlerinden oluştuğunu belirtmektedir (Çelik, 2006: 19).

Hem ana dili hem de yabancı dil ediniminde okumanın ayrı bir yeri bulunmaktadır. Her ikisinde de okuma sadece yazılı veya görsel sembollerin seslendirilmesi olarak algılanmamalıdır. Bunun da ötesinde okuma hayatımızın önemli bir bölümünde aktif olarak kullandığımız anlamlandırma yetisinin önemli bir parçasıdır. Okuma bu bağlamda bireylerin tüm hayatını ve öğrenme gelişimini etkileyen bir beceridir.

Ana dil öğretiminde bile zor olan bu zihinsel süreç yabancı dil öğretiminde daha da zor ve karmaşık bir hâle gelebilmektedir. Metinlerin içinde yer alan sözcüklerin, dilbilgisi yapılarının ve kurgunun düzey üstü olması Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen bireylerin okuduğunu anlamasına engel olmaktadır. Ayrıca hedef dili öğrenmek isteyen okuyucunun dilsel girdi eksikliği, deneyimsizliği, toplumsal değerlerin farklı olması, anadilinde kullandığı okuma yöntem ve tekniklerinin hedef dildeki okuma stratejisine yansıtılması ve uyum sağlanamaması, hedef dilde yazılmış okuma metinlerinde yer alan kültürel unsurlara ilgisizlik vb. gibi sebepler hedef dilde okumayı ve anlamlandırmayı engelleyebilmektedir. Bazı araştırmacılar (Jolly, 1978; Coady, 1979; Alderson, 1984) yabancı dilde edinilen okuma becerisinin gelişim yönünü kişinin yabancı dil öğrenme becerisinden ziyade anadilinde var olan okuma becerisi yeterliliğinin belirlediğini ifade etmektedirler. Benzer şekilde Carrell (1991) yabancı dil ediniminde okuma becerileri zayıf olan öğrencilerin aynı zamanda anadilinde de okumalarının zayıf olduğunu ve bu beceriyi anadilden yabancı dile etkili bir şekilde aktaramadığını belirtmektedir. Bu bağlamda Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen bireylere verilen okuma metinlerinin seçimi son derece önemli bir husus haline gelmektedir. Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen bu bireylerin kültürel tarihleri, ana dillerinin Türkçe ile olan yapısal farklılıkları ve benzerlikleri, ilgileri, algıları, Türkçeye karşı olan motivasyonları, dil düzeyleri, vb. gibi birçok değişken metin seçiminde öğreticiler tarafından göz önünde bulundurulmalıdır. Ayrıca öğrencilere verilen okuma metinleri öğrencilerin ilgisini çekmeli, metin akıcı olmalı ve öğrencinin metni anlamlandırmasına katkı sağlayacak metnin içeriğinde bazı kolaylaştırıcı unsurlar da bulunmalıdır.

Farklı sebepler ile ülkemize gelen yabancı uyruklu bireyler Türkçe öğrenmek için üniversitelerin ve farklı devlet kurumlarının bünyesinde yer alan Türkçe öğretim merkezlerinde öğrenim görmektedir. Bu kurumlarda görevli Türkçe öğreticileri farklı kurumların hazırladıkları Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan ders kitaplarını kullanmaktadırlar. Yabancı uyruklular için hazırlanan bu kitapların içerisinde yer alan okuma metinlerinin öğrencilerin ders dışı okumaları için yeterli seviyede olmadığı görülmektedir. Bu bağlamda bu çalışma Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen bireylere yönelik okuma materyali geliştirme noktasında alana katkı sunacağı öngörülen bir metin uyarlama önerisi sunmayı amaçlamaktadır. Bu kapsamda araştırmacılar,

Mehmet Kaplan, Muhan Bali ve Mehmet Akalın tarafından Meddah Behçet Mahir'den derledikleri Köroğlu Destanı kollarından “*Demircioğlu ile Reyhan Arap*” kolunu metin uyarlama tekniklerini kullanarak B1 düzeyine uyarlamıştır. Dil öğretiminin temel unsurlarından bir tanesi olan kültür aktarımının önemi dikkate alındığında B1 düzeyine uyarlanan bu metin alana katkı sunması açısından önemlidir.

1.1. Destan ve Köroğlu Destanı

Türkler, tarih sahnesine ilk çıktıkları andan günümüze kadar kültürel değerlerini, inançlarını, hayat biçimlerini, kültürel karakterlerini, dünyaya bakış açılarını vb. gibi birçok toplumsal ve kültürel öğeyi anlatan ve nesilden nesile aktarıla gelen pek çok farklı türde yazılı ve sözlü eser ortaya koymuşlardır. Bu türlerden bir tanesi de destanlardır. Destanlar bir milletin var oluşundan günümüze kadar o millete ait kültürel özellikleri gelecek nesillere aktaran yazılı ve sözlü eserlerdir. TDV İslam Ansiklopedisi (2007)'nde Kazım Yetiş, destanı tanımlarken şu ifadeleri kullanmaktadır; Âşık edebiyatı ve musikisinde bir nazım şeklinin de adı olan destan kelimesinin aslı Farsça dastandır. Batı dillerinde bunun karşılığı olarak Grekçede şairlerin saz eşliğinde söyledikleri şiirlere verilen epos adından türetilen epepe kullanılır. Yetiş, ayrıca destan kelimesinin hikâye, masal, sergüzeşt, manzum hikâye, vak'a, tarih, roman ve hayvan masalı (fabl) gibi anlamlara da geldiğini belirtmektedir.

Özkan (1997), “*Köroğlu Destanı'nda Kahraman ve Atının Doğuşu ile İlgili Motiflerin Tahlili*” adlı araştırmasında, destanların toplumların tarihi hafızasında yer alan efsanevi öğeler olduğunu ve halen günümüzde en zengin destan repertuarına sahip olan millet olduğumuzu ifade etmektedir. Oğuz (2004), halk edebiyatı ürünlerinden biri olan destanlara ilişkin, şu değerlendirmelerde bulunmaktadır; “*Halk edebiyatı içinde de hem anonim ürünler olan olağanüstü kahramanlık anlatıları hem de bu anlatılandan sonra ortaya çıkan “halk hikâyeleri” karşılığında kullanıldığı gibi, âşık şiirinde heceyle söylenen bir şiir türünün adı olarak da karşımıza çıkmaktadır.*” Teke (2020), “*Özbek Sahası Türk Destanlarında Kadın*” adlı doktora tezinde, destan türünün Türk dünyasında farklı adlar ile adlandırıldığını belirtmektedir. Teke, Türkiye sahasında destan olarak adlandırılan bu anlatı türünün, Azerbaycan Türklerinde “*dastan*”, Kazan Tatarlarında “*epos*”, Uygur Türklerinde “*rivayat, dastan*”, Kazak ve Kırgız Türklerinde “*cır, comok*”, Yakut Türklerinde ise “*olongo*” terimleri ile adlandırıldığını ifade etmektedir.

Köroğlu Destanı'nın anlatıldığı ve nesilden nesile aktarıldığı her coğrafyada destanın ana kahramanı Köroğlu farklı farklı siluete bürünmüştür. Kimi zaman bulunduğu coğrafyayı düşmana karşı muhafaza eden bir alp olarak, bazen adaletli bir han veya yönetici olarak, bazen mitolojik bir kahraman olarak, bazen bir veli, bazen de ticaret yollarını kesen ve kervanlardan baş alan bir kişi olarak karşımıza çıkmaktadır. Köroğlu Destanı anlatılarında bu denli farklı Köroğlu karakterinin (tipinin) oluşmasını, Yıldırım, “*Köroğlu Destanı'nın Orta Asya Rivayetleri*” adlı bildirisinde şu şekilde açıklamaktadır; “*...Köroğlu, destanın efsanevi kahramanı olarak sıradan bir adam değil, atadan-babadan bir bey, bir han oğludur. Kendisi halkını adaletle idare eden, düşmanlarına aman vermeyen dirayetli bir hükümdardır. Destanın Orta Asya'dan Anadolu yaylarına doğru göçü sırasında hem çatısı hem muhtevası ve hem de kahramanları zamanın ve yeni coğrafyanın yeni medeniyet sahasının tesirleriyle muayyen değişikliklere uğramıştır.*” (Yıldırım, 1983: 113).

1.2. Metin Uyarlama

Yabancı dil öğretiminde öğrencilerin hedef dilde okuduğunu anlayabilmesi son derece önemlidir. Bu yetinin geliştirilebilmesi için öğrencilerin bol bol okuma yapması gerekmektedir. Türkçeyi yabancı dil olarak öğretimi alanında öğreticilerin ve öğrencilerin en temel kullandıkları öğrenme materyali farklı kurumlar tarafından yazılan ders kitaplarıdır. Özellikle dil düzeyleri

başlangıç ve orta düzey olan öğrenciler çoğu zaman ders kitaplarında yer alan okuma metinleri dışında okuma yapabilecekleri düzeylerine uygun yardımcı okuma metinleri bulamamaktır. Hem öğretmenler hem de öğrenciler seviyelendirilmiş okuma metinlerinin eksikliğini dil öğrenme sürecinde hissetmektedir. Dil öğretmenleri ve Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanında çalışan araştırmacılar bu eksikliği gidermek amacı ile zaman zaman özgün metinleri düzeye uygun şekilde uyarlama yoluna gitmektedirler.

Metin uyarlama işlemi, zayıf okuyucular (Candido, et al., 2009; Aluisio, et al., 2010), işitme engelli bireyler (Daelemans, et al., 2004), çocuklar (De Belder and Moens, 2010), yabancı dil öğrenenler (Petersen and Ostendorf, 2007) gibi farklı hedef kitle okuyucuları için yapılabilir. Ayrıca, metin değiştirim, konuşma yitimi (aphasia), yazı okuma bozukluğu (dyslexia) gibi doğal sebeplerle veya hastalığa bağlı olarak, ayrıca felç gibi beyin hasarları olarak meydana gelmiş, bilişsel bozukluklar gösteren kişilere yönelik de yapılabilir. Nitekim, uzun cümleler, birleşik cümleler, 'gömülü' cümlecikler, edilgen yapılar, kurallı olmayan sözdizimi, kullanım sıklığı düşük söz varlığı ve başka unsurlar dil bozukluğu olan okuyucular için de metin karmaşıklığını artırıcı unsurlardır (Akt, Durmuş, 2013a: 397; Margarido vd., 2008: 315; Siddharthan, 2004: 24; Specia, 2010: 30). Metin uyarlama işlemi yapılırken farklı teknikler kullanılmaktadır. Bunlardan ilki sadeleştirme. Sagion, vd. (2011) sadeleştirmeyi, bir metnin daha anlaşılır boyuta getirilmesi olarak tanımlamaktadır. Ayrıca sadeleştirme işleminin yabancı dil öğrenenler, yaşlı bireyler, özel okuma ve anlama gereksinimi olan bireyler gibi birçok okuyucu kitlesine faydalı olduğunu belirtmektedir. İkinci olarak genişletme işleminden bahsedebiliriz. Long (1996) genişletme işlemi sadeleştirmeye alternatif bir yol olarak görmektedir ve bir metnin içerisinde yer alan karmaşık ve düzey üstü yapıları metinden çıkarmak yerine bu yapıları tekrar ve açıklama gibi farklı teknikler kullanarak artık bilgi girdisi sağlayarak metnin daha anlaşılır hâle getirilebileceğini belirtmektedir. Bir diğer metin uyarlama tekniği de kolaylaştırmadır. Vucic, vd. (2000) kolaylaştırma tekniğinin, okumayı daha eğlenceli, daha amaca uygun ve daha da önemlisi daha gerçekçi hâle getirdiğini belirtmektedir. Bu tekniklerin dışında Nation (2001) metin uyarlama da görüşme tekniğinden de bahsetmektedir. Ancak bu teknik sadeleştirme, genişletme ve kolaylaştırmadan yapısal olarak farklı bir tekniktir. Sadeleştirme, genişletme ve kolaylaştırma işlemleri metin üzerinde yapılırken görüşme ise çoğunlukla bir sınıf ortamında uygulanan ve mülakat, gözlem ve görüşme gibi farklı veri toplama araçlarının kullanıldığı bir uygulamadır. Araştırmacılar bu çalışmada sadece metin üzerinde uygulama ve teknikler kullanmışlardır.

1.2.1. Sadeleştirme

Bazı araştırmacı ve akademisyenler (Honeyfield, 1977; Bhatia, 1983; Seretan, 2012; Bott, vd., 2012; Ahour, vd., 2013) sadeleştirmeyi özgün bir metnin hedef kitlenin düzeyine getirmek amacı ile bazı tekniklerden geçirilerek daha anlaşılır hale getirme olarak tanımlamaktadır. Metin sadeleştirmedeki temel amaç metne bazı yapısal düzenlemeler yaparak yazılı metnin anlamlandırılmasını artırmaktır (Mapleson, 2006). Urano (2000) metin sadeleştirmeyi, yabancı dil öğrenen bireylerin bir metni daha iyi anlamları için metnin içerisinde yer alan bazı bilinmeyen dilbilimsel yapıları kontrol altına almak olarak tanımlamaktadır. Hill (1997) yabancı dil olarak öğrenen bireyler için oluşturulan yazılı metinleri daha anlaşılır hale getirmek için birtakım değişiklikler yapıldığını ve yapılan bu değişimler genellikle sözdizimsel ve sözcüksel düzeyde gerçekleştiğini belirtmektedir. Sadeleştirme işlemi iki yöntem üzerinden yapılmaktadır. İlki sezgisel yöntemdir. Allen (2009) sezgisel yöntemde sadeleştirme işlemi yapan kişinin kendi tecrübelerinin sadeleştirme işlemine rehberlik ettiğini ve bu yöntemin yazara belirli düzeydeki öğrencilerin neler öğrenmesi gerektiğine yönelik kendi öznel yaklaşımını kullanma şansı verdiğini belirtmektedir. Ayrıca Lotherington-Wolosyzn (1993) sezgisel yöntemin yabancı dil öğretiminde

kullanılan materyallerin sadeleştirilmesinde çok yaygın olarak kullanıldığını ve yazarın sezgisinin kişisel inançlardan ve bir metni neyin daha okunaklı yaptığına yönelik küçük önsözlerden etkilendiğini ifade etmektedir. Sadeleştirme işleminde kullanılan diğer yöntem ise yapısal yaklaşım yöntemidir. Nunan (1999) yapısal yaklaşımın özellikle yabancı dil öğrenen öğrencilerin okumalarını daha etkin bir şekilde geliştirmek amacı ile oluşturulan seviyelendirilmiş (reader) okuma materyallerinin hazırlanmasında yaygın olarak kullanıldığını ifade etmektedir. Nunan, bu yöntemde yazarların bu tür seviyelendirilmiş okuma materyalleri geliştirirken seviyelere göre daha önceden tanımlanmış kelime ve yapı listelerini kullandıklarını belirtmektedir.

1.2.2. Genişletme

Metin uyarlama tekniklerinden bir diğeri de genişletmedir. Genişletmede, sadeleştirme gibi yaygın kullanılan bir metin uyarlama tekniğidir. Oh, bir metnin sadeleştirme sürecinde, daha çok kısa cümleler, basit sözdizimsel yapı ve sık kullanılan kelimeler, kurallı cümle yapısı tercih edilirken genişletmede ise var olan metin daha da kapsamlı hale geldiğini belirtmektedir. Ayrıca, genişletmede artık bilginin (yinelemeler, eş anlamlı sözcükler vb.) arttığı, temel izleksel ilişkileri belirginleştirdiği belirtilmektedir (Oh, 2001: 70). Durmuş, genişletmeyi yabancı dil öğretiminde öğrencilerin anlama düzeyini artırmak amacıyla metne açıklayıcı bilgilerin eklenmesi, iletinin/anlamın ve yapının açık hâle getirilmesi olarak tanımlamaktadır (Durmuş, 2013b: 1300). Parker ve Chaudron (1987) dilbilimsel sadeleştirmenin etkileri ve yabancı dil öğretiminde anlamlandırmada genişletimsel değişiklikler adlı araştırmalarında bu yeni metin değiştirim türü üzerinde durmuşlardır ve genişletme terimini ilk olarak burada ifade etmişlerdir. Genişletme işleminde sadeleştirme işleminde yapıldığı gibi özgün metinde yer alan bazı düzey üstü kelime ve kelime gruplarının yerine düzeye uygun hallerinin kullanılmaz. Bunun yerine düzey üstü olan bu kelime ve kelime grupları metinde korunur ve öncesinde ya da sonrasında yer alan bağlamda açıklayıcı unsurlar yer alır. Sadeleştirmenin aksine genişletme işlemi daha hacimli uyarlanmış metinler ortaya çıkartabilir. Bunda özgün metinde yer alan düzey üstü kelime ve kelime gruplarının azaltılmasından ziyade öğrencilerin gelecek öğrenmelerinde bu yapılara maruz kalacağı öngörülmesinden dolayı korunması etkili olmaktadır. Genişletme tekniğinde Krashen (1985)'in ortaya koyduğu girdi+1 (Input+1) teorisi kapsamında işlem yapılmaktadır. Krashen (1985)'e göre eğer öğrenciler düzeylerinin üzerinde bir miktar bilgi girdisi ile maruz bırakılırsa öğretilmek istenen bilgi öğrenci tarafından daha iyi anlamlandırılacaktır.

1.2.3. Kolaylaştırma

Nation (2001) ve Sandom (2013), zayıf okuyucular, engelli bireyler ve yabancı dil öğrencilerinin daha etkin kelime öğrenimi ve bir metnin daha anlaşılır ve kolay ulaşılabilir hale getirmek için farklı teknikler üzerinde durmaktadır. Bunlardan bir tanesi de kolaylaştırmadır. Nation (2001) kolaylaştırma metodunu “*Bir metinde yer alan kelimeleri değiştirmekten ziyade metnin farklı bölümlerine resim, diyagram, tablo, çizelge, özet, sözlükçe, önerge soruları ve başlıklar ekleyerek bir metni daha kolay okunabilir hale getirmek için kullanılan bir metot olarak*” tanımlamaktadır (Akt. Sandom, 2013: 68). Bhatia, hukuk metinlerini örnek göstererek sadeleştirme ve kolaylaştırma metotlarını kapsamlı bir şekilde açıkladığı çalışmasında, kolaylaştırma ile ilgili şu ifadeleri kullanmaktadır; “*Kolaylaştırma, amacı metin boyunca öğrencilere rehberlik etmek olan 'kolaylaştırma araçları' olarak adlandırılabilir çeşitli araçlar kullanarak metni öğrenci için daha erişilebilir hale getirmeye çalışır.*” (Bhatia, 1983: 46). Sadeleştirme metodunun temelinde öğretme stratejisine yönelik probleme çözüm yer alırken, kolaylaştırma da ise bu temel öğrenme stratejisine dayanmaktadır. Sadeleştirmede birincil önem metindir ve öğrencinin dilsel girdisi ise ikinci sırada gelir. Kolaylaştırmada birincil önem öğrencinin dilsel girdisi iken kısmen metin değiştirmeye odaklanılır (Bhatia, 1983: 46). Sadeleştirmede ve genişletmede yoğun bir şekilde

metne odaklanıp öğrencilerin dilsel girdileri ikinci plana atıldığı için öğrencilerin özellikle yabancı dil öğrenen bireylerin hedef dildeki dil yetilerinin gelişimi sekteye uğramaktadır. Ayrıca Bhaia, sadeleştirmede dilsel girdi yazar tarafından kontrol edinilirken kolaylaştırmada dilsel girdi okuyucu tarafından kontrol edildiğini belirtmektedir (Bhatia, 1983: 45).

Kolaylaştırma metodunda, özgün metinlerin öğrenciler için daha anlaşılır ve erişilebilir hale getirmek için çok çeşitli kolaylaştırma araçları kullanılabilir. Bu kolaylaştırma araçları, okuyucuyu potansiyel belirsizlikler ve tuzaklardan haberdar eder ve hatta metnin belirli alanlarını ele almanın olası yollarını önerebilir, ancak metinden kaynaklanan sorunlara asla kesin veya doğrudan çözümler vermezler. Bhaia (1983)'nın da vurguladığı gibi kolaylaştırma araçları yalnızca metnin belirli bir bölümünü veya bölümlerini okuyucu tarafından daha etkin ele almaları için stratejiler önerir ancak kolaylaştırma metodu metnin şeklini ya da içeriğini yeniden yapılandırarak doğrudan anlamaya yardımcı olmaz. Kolaylaştırmanın ana amacı metnin kolay anlaşılmasından ziyade metnin öğrenci için daha eğlenceli, yaratıcı ve dilsel girdi açısından daha üst düzey bir form almasıdır. Kolaylaştırma bir öğrenme stratejisidir. Okuyucu için metni anlaşılır hale getirmez, ancak bunu kendi başına yapmasına rehberlik eder. Kolaylaştırmanın bu özel yönü, onu diğer metin uyarlama metodlarından ayıran en önemli yönüdür.

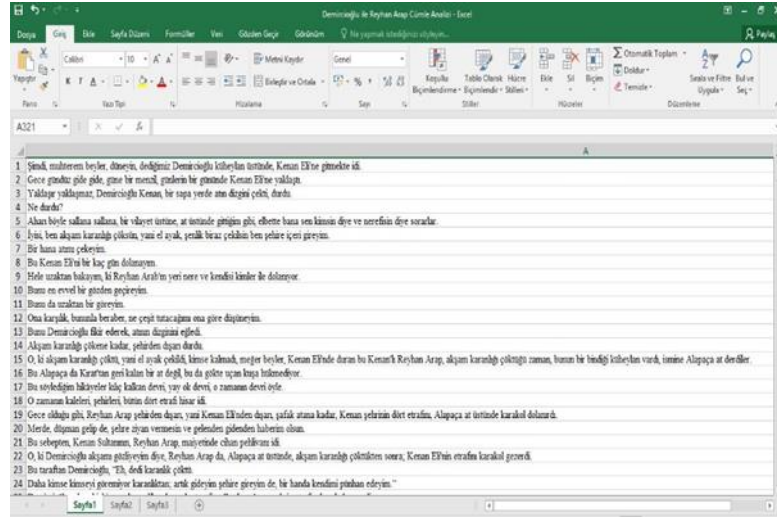
2. Yöntem

Tüm Türk yurtları ve kültür coğrafyasında bilinen ve günümüze kadar anlatılagelen Köroğlu Destanı'nın Anadolu sahası anlatılarından en geniş kapsamlısı olarak kabul edilen Behçet Mahir anlatısında yer alan "*Demircioğlu ile Reyhan Arap*" kolunu B1 düzeyine uyarlamayı amaçlayan bu çalışma betimsel bir çalışmadır. Bu çalışma kapsamında yapılan tüm işlemler sırasıyla aşağıda belirtilmektedir:

2.1.Uyarlama Öncesi

Araştırmacılar, ilk olarak Behçet Mahir'den derlenen ve 1973 yılında Atatürk Üniversitesi yayınları olarak Sevinç matbaasına baskısı yaptırılan "Köroğlu Destanı" adlı kitabın temini işine koyulmuşlardır. Bu kapsamda araştırmacılar bu eserin hem çevrimiçi hem de kitap haline ulaşmaya çalışmışlardır. Çevrimiçi olarak elde edilen nüshada birçok yazım hatası olmasının metin uyarlama sürecini olumsuz etkileyeceğinden dolayı eserin kitap halinin bulunması yoluna gidilmiştir. Bu amaç doğrultusunda birçok kütüphane ve sahaf taranmış ve kitabın orijinal hali bir sahafta bulunmuş ve araştırmacılar tarafından satın alınmıştır.

Bir sonraki aşamada B1 düzeyine uyarlanacak ilgili kolun özgün hâli araştırmacılar tarafından Microsoft Word dosyasına kaydedilmiştir. Metin uyarlama işleminin daha hızlı ve etkin bir şekilde yapılabilmesi için uyarlama yapılacak olan metnin özgün halinin ayrı bir dosyaya kaydedilmesi önemli bir adımdır. Özgün metnin Word dosyasına kaydedilmesinin ardından araştırmacılar tarafından özgün metinde yer alan her bir cümle bir satıra gelecek şekilde Excel dosyasına kaydedilmiştir. Cümlelerin Excel dosyasına kaydedilmesi metin uyarlama aşamasında cümlelerin analizi işleminde araştırmacılara kolaylık sağlaması açısından son derece önemlidir. Şekil 1'de araştırmacılar tarafından oluşturulan Excel dosyasından bir görsel görülmektedir.

Şekil 1. Demircioğlu ile Reyhan Arap Cümle Analizi

2.2.Uyarılama Sırası

Metin uyarılama aşamasında ilk olarak sadeleştirme ve genişletme işlemleri yapılmıştır. Daha sonra kolaylaştırma işlemi yapılmıştır. Sadeleştirme işlemi üç boyutta gerçekleştirilmiştir. İlk olarak içerik sadeleştirme yapılmıştır. Devamında sözdizimsel ve sözcüksel sadeleştirme beraber işleme alınmıştır. İçerik sadeleştirmede metin içerisinde yer alan olay dışı unsurlar ayıklanmış ve metinden çıkartılmıştır. Şiirler metin içerisinde korunmuştur. Köroğlu Destanı kollarında yer alan şiirlerin olay bütünlüğü içerisinde yer almasından dolayı şiirler özgün metinden çıkartılmamıştır. Bu noktada Behçet Mahir anlatısında yer alan ilgili koldaki ara sözler ve metin dışı unsurlar metinden çıkartılmıştır. Ayrıca tekrara düşen ifadeler düzeltilmiştir.

Sözdizimsel sadeleştirmede devrik, uzun ve bölünmüş cümleler ile paragraflar daha anlaşılır hale getirilmiştir. Düzey üstü bağlaç ve dilbilgisi yapıları belirlenip yerine düzeye uygun bağlaç ve dilbilgisi yapıları kullanılmıştır. Düzey üstü bağlaçların tespiti ve yerine kullanılacak düzeye uygun bağlaçların karar verilmesi aşamasında Karatay ve Kaya (2019)'nın Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanında kullanılan ders kitaplarını inceledikleri ve her bir düzey için oluşturdukları bağlaç kullanım sıklığı listesinden yararlanılmıştır. Düzeye uygun dil bilgisi yapılarını tespit etmek amacı ile araştırmacılar tarafından "Yeni Hitit", "Yedi İklim Türkçe" ve "İstanbul Yabancılar için Türkçe" adlı ders kitaplarında yer alan dilbilgisi yapıları ayrı ayrı çıkartılmış ve Word dosyasına kaydedilmiştir. Dil bilgisi yapılarının sözdizimsel sadeleştirilmesinde bu listeden yararlanılmıştır. Bunun yanında metin içerisinde yer alan diyaloglar konuşma çizgisi kullanılarak ayrı ayrı yazılmıştır. Karakterlerin kendi kendilerine konuşmaları ise tırnak işareti içerisinde alınıp italik yazı karakteri ile yazılmıştır.

Sözcüksel sadeleştirmede düzey üstü kelime ve kelime gruplarının yerine düzeye uygun kelime ve kelime grupları kullanılarak anlamayı arttırmak amaçlanmıştır. Düzey üstü kelimelerin tespiti aşamasında Aydın (2015) ve Erol (2014) 'un çalışmalarından yararlanılmıştır. Aydın yaptığı çalışmada Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanında kullanılan ders kitaplarını incelemiş ve B1 düzeyi için 1000 kelimelik bir kelime havuzu oluşturmuştur. Erol da benzer şekilde Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi üzerine kullanılan ders kitaplarını incelemiş ve çalışmasının sonucunda A1 ve A2 düzeyinde bilinmesi gereken 1000 kelimelik bir kelime havuzu oluşturmuştur. Oluşturulan bu kelime listelerinin yanında Göz (2003) ve Ölker (2011)'in çalışmalarından da yararlanılmıştır. Göz, çalışmasında 1995 ile 2000 yılları arasındaki yazılı Türkçenin kelime sıklığını

belirlemeyi amaçlamıştır. Öker ise Göz'ün çalışmasından elli yıl öncesinin durumunu ortaya çıkarmayı amaçlamıştır. Araştırmacılar, sözcüksel sadeleştirme işlemi aşamasında düzeye uygun eş anlamlı kelimelerin seçiminde bazen ikileme yaşamışlardır. Bu noktada ulusal derlem, Göz ve Öker'in çalışmalarından yararlanılmıştır. İkileme düşülen kelimelerden kullanım sıklık frekansı yüksek olan metin içerisinde kullanılmıştır.

Genişletme işlemi tek boyut üzerinden yapılmıştır. Krashen (1985)'in girdi+1 teorisi dikkate alınarak bazı düzey üstü kelimeler metin içerisinde korunmuştur. Korunan bu kelimelerin öncesinde veya sonrasında yer alan bağlamlarda açıklayıcı bilgiler verilmiştir. Açıklayıcı bu bilgiler bazen bir tanım olabileceği gibi genişletme yapılan kelime veya kelime grubunun özelliklerini ifade eden bilgiler olabilmektedir. Bu noktada dikkat edilmesi gereken husus açıklayıcı bilgi içeren bağlamda mutlaka düzeye uygun kelime, kelime grubu ve dil bilgisi yapılarının kullanılması gerekmektedir. B1 düzeyine uyarlanmış metin örneği içerisinde yer alan genişletilmiş kelime ve kelime grupları renklendirilerek yazılmıştır. Araştırmacılar tarafından bu kelime ve kelime grupları mavi renk ile renklendirilmiştir. Bu renklendirmenin amacı okuyucunun dikkatini bu kelimeler üzerine çekmektedir.

Kolaylaştırma işlemi iki boyut üzerinden yapılmıştır. İlki sadeleştirme işlemi yapılırken bazı düzey üstü kelime ve kelime grupları sadeleştirilmemiş ve bu kelimelerin üzerine numaralandırmalar yapılmıştır. Ayrıca okuyucunun dikkatini çekmesi açısından *kalın* ve *italik* olarak yazılmışlardır. Numaralandırılan bu kelime ve kelime gruplarına ilgili kolun sonunda oluşturulan sözlükçe bölümünde anlamları açıklanarak yer verilmiştir. Sözlükçe oluşturulmasında öğrencilerin metni anlamlandırmalarında onlara yardımcı olması amaçlanmıştır. Bunun yanında sözlükçe oluşturularak okuyucuların kısmen daha fazla zihinsel süreç yaşamaları amaçlanmıştır. İkinci olarak ilgili kolun farklı bölümlerine ilgili sayfadaki olayı özetleyen çizimler yerleştirilmiştir. Bu çizimler okuyucuya metni daha iyi anlamlandırma ve üzerinde düşünme şansı vereceği düşünülmektedir. Bu çizimlerin ilgili kola yerleştirilmesindeki temel amaç okuyucu açısından metni daha eğlenceli hale getirmektir.

2.3.Uyarlama Sonrası

Metin uyarlama işleminin ardından B1 düzeyine uyarlanan metin ile özgün metin uzman görüşü alınmak için uzmanlık alanı Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi olan üç uzmana gönderilmiştir. İlk olarak uzmanlardan hem özgün metni hem de uyarlama yapılmış metni okumaları istenmiştir. Okumaların ardından değerlendirmelerini yapmaları istenmiştir. Özgün metnin uzmanlara gönderilmesinin temel amacı içerik değerlendirme aşamasında ilgili kolun olay örgüsünün korunup korunmadığını değerlendirmeye yardımcı olmasıdır. Araştırmacılar, uzmanların metni değerlendirmelerini kolaylaştırıcı üç boyuttan oluşan bir "*Uzman Değerlendirme Formu*" hazırlamışlardır. Uzmanlardan metni sözdizimsel, sözcüksel ve içerik boyutunda değerlendirmeleri istenmiştir. Alınan geri dönütler çerçevesinde gerekli düzeltmeler ve eklemeler yapıldıktan sonra metnin son hali verilmiştir. Ayrıca uzmanlardan ilgili kolun sonunda yer alan sözlükçeyi de değerlendirmeleri istenmiştir. Uzmanlardan sözlükçede yer alan kelimelerden çıkartılması gerekli gördükleri kelimeleri işaretlemeleri istenmiş ve dönütlerin ardından sözlükçe bölümü de son halini almıştır.

3. B1 Düzeyine Uyarlanmış Metin Örneği

Demircioğlu ile Reyhan Arap

Demircioğlu, atının üzerinde Kenan ülkesine doğru yola çıkmıştı. Reyhan Arap'ı canlı olarak Türkiye ülkesine getirecekti. Köroğlu'na Reyhan Arap'ı canlı getireceğine söz vermişti. Gece gündüz durmadan atının üzerinde yola devam etti. Günlerden bir gün Kenan ülkesine yaklaştı.

Demircioğlu, Kenan ülkesine yaklaştığında atından indi. Atını *tenha*¹ bir yere bağladı. Biraz beklemeye karar verdi. Çünkü *gündüz vakti*² bu şehre girmesi tehlikeli olabilirdi. Kendi kendine “*Şimdi ben bu şehre girersem beni birisi görebilir. Bana sen kimsin? Nereden geliyorsun? diye sorabilir*” diye düşündü. Bu sebeple geceyi beklemeye karar verdi. *Tabii ki*³ önce Reyhan Arap’ın yaşadığı yeri iyi öğrenmesi gerekiyordu. Reyhan Arap nerede yaşıyor? Kimler ile dolaşıyor? Nasıl biri? Kuvveti nasıl? Tüm bu sorulara cevap bulması gerekiyordu. Birkaç gün bu Kenan ülkesini dolaşmanın doğru olacağını düşündü. Şehri dolaşırken belki de Reyhan Arap’ı bulurum diye düşündü.

Demircioğlu bunları düşünürken gece olmuştu. Her yer karanlıktı. “*İşte şimdi tam zamanı. Her yer karanlık. Hiç kimse birbirini görmüyor. Şehre girince bir **handa**⁴ dinlenirim.*” diye düşündü. Gece karanlığında şehre girmek için harekete geçti. Atının üzerinde yavaş yavaş *ilerliyordu*⁵. Ancak Demircioğlu’nun bilmediği bir şey vardı. Reyhan Arap gece olduğunda bu şehre girenleri durdururdu. Kim olduğunu, nereden geldiğini ve nereye gittiğini sorardı. Atının üzerinde sabaha kadar şehirde dolaşırdı. Yani sabaha kadar şehri korurmuş. Reyhan Arap’ın atının adı da Alapaça idi. Kır at gibi kuvvetli, onun gibi hızlı koşardı. Uçan kuştan daha hızlıydı. Reyhan Arap gibi bir yiğide de böyle bir at gerekli. Kenan ülkesinin Padişahı ona çok güveniyordu. Çünkü Reyhan Arap dünya *pehlivanıydı*⁶. O, Demircioğlu ve Köroğlu kadar yiğit ve *cesurdu*, hiç kimseden korkmuyordu.

Demircioğlu karanlıkta şehre doğru ilerlerken Reyhan Arap’da şehrin girişinde dolaşıyordu. Alapaça’nın üzerinde şehrin sokaklarını *gözlüyordu*⁷. Bir anda Alapaça, Demircioğlu’nun atının kokusunu aldı. Alapaça bu kokuyu aldığı anda *kişnemeye*⁸ başladı. Reyhan Arap atının kişnemesinden yabancı birinin geldiğini anladı. Atının üzerinde karşıdan gelen atlıya “*Ey yiğit, dost musun, düşman mısın, sen kimsin? Bana cevap ver.*” diye seslendi.

Demircioğlu, Reyhan Arap’ın söylediklerini duydu ama hiç cevap vermedi. Kim olduğunu söylemedi. Yavaş yavaş atını sürmeye devam etti. Gece karanlıkta birbirlerini görmüyorlardı. Çünkü aralarındaki *mesafe fazlaydı*. Birbirlerine çok uzaktaydılar. Demircioğlu biraz daha *yaklaştı*⁹. Reyhan Arap, Demircioğlu’nu karanlıkta biraz görmeye başlamıştı. Onu gördüğünde hemen “*Ey delikanlı, daha fazla yaklaşma. Benim adım Reyhan Arap. Dost musun, düşman mısın? Bana cevap ver.*” dedi. Demircioğlu, bu atlı adamın Reyhan Arap olduğunu duydu. Aniden *titremeye*¹⁰ başladı. Neden titremeye başladı? Bu adamdan korktuğu için mi? Hayır. Peki, neden titremeye başladı? Sevincinden titremeye başladı. Demircioğlu gülümseyerek kendi kendine “*Ulan, ben bu adamı nasıl bulacağımı düşünüyordum. Allah rast getirdi*¹¹.” dedi. Demircioğlu hiç cevap vermedi ve atını sürmeye devam etti. Reyhan Arap baktı ki bu adam hiç cevap vermiyor. “*Ben adımı söyledim ama o hiç konuşmadı. Şu adama biraz daha yaklaşayım.*” diye düşündü. Alapaça’nın üzerinde Demircioğlu’na biraz daha yaklaştı. Ona iyice baktı. Vücudunu inceledi.

Reyhan Arap gördü ki bu adamın vücudu sağlam, **iri yapılı**¹² bir adam. Tekrar Demircioğlu'na seslendi: “*Ey delikanlı, nerelisin? Nereden geliyorsun? Dost musun, düşman mısın? Bana cevap ver. Eğer cevap vermezsen, sana zarar vereceğim.*” Demircioğlu **bıyık altından gülmeye**¹³ başladı. Kendi kendine “*Ben şimdi adımlı söylersem, bu adam buradan kaçır. Ya da bana kılıcı ile saldırır. Ben de ona saldırırım. Bu adamı canlı olarak Türkiye toprağına götürmem gerekiyor. Köroğlu'na söz verdim.*” diye düşündü. Demircioğlu bir **hile**¹⁴ düşünmeye başladı. Birkaç dakika sonra Reyhan Arap'a doğru elleri ile bir şeyler anlatmaya başladı. İşaretler ile konuşamadığını ve az duyduğunu anlatıyordu. Söyleyeceği şeyi kulağına yüksek sesle söylemesi gerektiğini anlatıyordu. O zaman Reyhan Arap anladı ki bu adam hem az duyuyor hem de konuşamıyor. “*Eğer beni duysaydı benden korkardı. Çünkü benim adımdan herkes korkar. Benim yiğit bir adam olduğumu herkes bilir.*” diye düşündü.

Bir müddet sonra¹⁵ Reyhan Arap, Demircioğlu'nun yanına yaklaşmaya karar verdi. Ona nereli olduğunu ve kim olduğunu sormak istedi. Reyhan Arap, Demircioğlu'na yavaş yavaş yaklaştı. Demircioğlu da **yumruğunu sıkımişti**¹⁶. Reyhan Arap, Demircioğlu'nun yanına geldiği anda Demircioğlu, Reyhan Arap'ın kolunun altına bir yumruk attı. Yumruğu kolunun altına atmıştı. Peki, neden? Çünkü insanın en zayıf yeri kolunun altıdır. Birisi kolunun altına vurursa **nefesin kesilir**, hiç nefes alamazsın. Reyhan Arap'ın da nefesi kesildi. Alapaça'nın üzerinden yere düştü. Reyhan yere düştüğü anda Demircioğlu hemen atından aşağıya indi. Reyhan Arap'ın ellerini ve ayaklarını bağladı. Daha sonra yanına oturdu. Reyhan Arap **bayılmıştı**¹⁷ ve onun uyanmasını beklemeye başladı.

On beş dakika sonra Reyhan Arap uyandı. Uyandığı zaman gördü ki elleri, kolları bağlanmış. Onu bağlayan adam da yanında oturuyor. O zaman yanında oturan adama seslendi:

Ey delikanlı, sen kimsin? **İn misin cin misin?**¹⁸ Bana nasıl vurdun öyle, nefesim kesilmiş, bayılmışım. Bana cevap ver. Nereden geliyorsun? Nerelisin? Adın nedir?

Demircioğlu **yine**¹⁹ hiç konuşmadı. Sorulara cevap vermedi. Atının arkasından sazını eline aldı. Reyhan Arap'a sazı ile cevap vermek istedi. Birlikte dinleyelim **bakalım**²⁰, Demircioğlu, ne söylemiş:

Sorarsan Türkiye vatan u yurdum
(Nereli olduğumu sorarsan, Türkiye'dir vatanım)
Gör Demircioğlu diyerler bana
(Demircioğlu derler bana)

Esas Erzurumlu vatan u ilim
(Doğduğum şehir Erzurum'dur)
Gör Demircioğlu diyerler bana
(Demircioğlu derler bana)

Şimdi bu gelişim Çamlıbeli'nden
(Şimdi Çamlıbel'den geliyorum)
Bir kimse kurtarmaz benim elimden
(Hiç kimse kurtulamaz benden)
Gel ayrılma sen kardeşin yolundan
(Dinle bu kardeşinin sözünü)
Gör Demircioğlu diyerler bana
(Demircioğlu derler bana)

Sanma ki bu yeri ben mülk ederim
(Bu şehri alacağımı düşünme)
Gelmesen zor ile alır giderim
(Eğer benimle gelmezsen, seni zorla götüreceğim)
Gör Demircioğlu diyerler bana
(Bana Demircioğlu derler)

Demircioğlu'dur Kenan'dır adım
(Benim adım Demircioğlu Kenan'dır)
Seni götürmektir benim muradım
(Seni buradan götürmek istiyorum)
Köroğlu'dur orda benim üstadım
(Köroğlu'dur benim liderim²¹)
Gör Demircioğlu diyerler bana
(Bana Demircioğlu derler)

Reyhan Arap elleri, ayakları bağlı bir şekilde Demircioğlu'nu dinledi. Ne yapacağını *şaşırmıştı*²². Hiçbir şey söylemeden Demircioğlu'nun yüzüne bakıyordu. Demircioğlu, Reyhan Arap'a seslendi "Ey, Reyhan Arap. Neden yüzüme kötü kötü bakıyorsun? Bana cevap ver. Eğer

benimle gelersen, seni Çamlıbel'e götüreceğim. Eğer gelmiyorum dersen, o zaman seni atıma bağlayıp götüreceğim. Elin, kolun bağlıdır. Benden kurtulamazsın." Reyhan Arap'ın yapabileceği hiçbir şey yoktu. Çünkü elleri, kolları bağlı. Bir kişinin elleri, kolları bağlı olduğu zaman bu kişi **Zaloğlu Rüstem*** olsa hiçbir şey yapamaz.

Zaloğlu Rüstem

*İran edebiyatının ünlü kahramanıdır. İran şairi Fırdevsî'nin Şehname adlı kitabında büyük bir kahraman olarak anlatılır. Rüstem, edebiyat kitaplarında Rüstem-i Zâl olarak bilinir. Ama insanlar ona Zaloğlu Rüstem diye seslenirdi. İranlılar ile Türkler arasındaki savaşlarda büyük kahramanlık, güçlülük ve yiğitlik göstermiştir. Bu sebeple özellikle pehlivan, yiğit, hükümdar gibi kişileri övmek (güzel söz söylemek) için Zaloğlu Rüstem'in adı kullanılır.

Demircioğlu baktı ki Reyhan Arap cevap vermiyor. Tekrar ona seslendi "Arkadaş, ölünceye kadar benimle kardeş olur musun? Benim ile birlikte yaşar mısın? Benim ile birlikte savaşır mısın? Benim ile birlikte **sefa sürer misin**, eğlenir misin? Eğer bana söz verersen, ellerini ve ayaklarını çözeceğim. Benden önce sen Çamlıbel'e gideceksin. Oraya gittiğinde Köroğlu'nu bulacaksın. Onun elini öpeceksin. **Köroğlu'nun defterine adını yazacaksın**. Onunla arkadaş olacaksın. Eğer bunları yaparsan, Çamlıbel'e geldiğimde ben de senin ile arkadaş olurum. Ölünceye kadar kardeş oluruz. Eğer söz vermezsen, benden kaçsan da seni yakalarım. Şimdi bana cevap ver. Ölmek mi istersin **yoksa**²³ benimle kardeş olup yaşamak mı istersin?"

Reyhan Arap, Demircioğlu'nu dinledikten sonra:

Ey yiğit! Bana biraz zaman ver. Düşünmek istiyorum.

Sana düşünmek için bir saat süre veriyorum.

Reyhan Arap **aşağı yukarı bir saat**²⁴ ne yapacağını düşündü. Elleri, kolları bağlı şekilde yerde oturuyordu. Kendi kendine "Eğer ben bu adamın söylediklerini kabul etmezsem, beni zorla götüreceksin. Götürdüğün yerde de beni öldürecek. Yaşamak ölmekten daha iyidir. **En iyisi**²⁵ ben bu adamın söylediklerini kabul edeyim." diye düşündü. Daha sonra Demircioğlu'na seslendi "Ey yiğit! Anladım ki sen benden daha yiğitsin. Söylediklerini kabul ediyorum. Seninle ölünceye kadar kardeş olacağıma söz veriyorum." Demircioğlu, Reyhan Arap'tan bu cevabı duydu. Hemen onun yanına geldi. Reyhan Arap'ın ellerini ve ayaklarını çözdü. Birbirleri ile **kucaklaştılar**²⁶. Bir saat önce düşmandılar, şimdi kardeş, arkadaş oldular. Demircioğlu:

- Ey kardeş! Şimdi sen benden önce Köroğlu'nun yanına git. Çamlıbel'e **vardığında**, oraya gittiğinde Köroğlu'nun defterine adını yaz. Onun ile kardeş ol. Ben de senin arkandan geleceğim.
- Baş üstüne, ey kardeş!

- Ey Reyhan Arap, ben şimdi sana son olarak bir şey söylemek istiyorum.
- Buyur, kardeş. Seni dinliyorum.
- Şimdi ben senin ellerini, ayaklarını çözdüm. Sana atın Alapaça'yı veriyorum. Eğer sen atın ile Çamlıbel'e gitmezsen, benden kaçarsan, seni bulurum. Nereye gidersen, senin arkandan gelirim. Eğer beni *kandırırsan*²⁷, seni bulurum ve öldürürüm. Seni hiç kimse kurtaramaz. Bunu bilmeni istiyorum.
- Ey kardeş, yiğit adam yalan söylemez. Ölünceye kadar senin ile Çamlıbel'de yaşayacağıma, senin ile savaşaacağıma söz veriyorum.
- Tamam, kardeş, şimdi sen Çamlıbel'e git. Ben biraz bu Kenan ülkesini gezeceğim. Daha sonra Çamlıbel'e geleceğim.

Reyhan Arap, dikkatli bir şekilde Demircioğlu'nu dinledi. Daha sonra atı Alapaça ile Çamlıbel'e doğru hareket etti. Demircioğlu da hemen Kenan şehrinden içeri girmişti. Demircioğlu şehre girdiğinde saat çok geç olmuştu. Daha da şehrin içerisine doğru ilerledi. Bir *bahçenin*²⁸ önüne geldiğinde dinlenmek için durdu. Baktı ki bahçenin içerisinde çok fazla çiçek var. Demircioğlu bu bahçeyi çok beğenmişti. Ama bilmediği bir şey vardı. Bu bahçenin sahibi Kenan ülkesinin padişahının kızı Mine Sultan'dı. Mine Sultan bu bahçeyi çok severdi. Bu bahçenin iki tane *bahçıvanı*²⁹ vardı. Gece olduğunda bir tanesi evine giderdi. Diğeri ise bahçeyi yabancıardan korurdu. O gece bahçede kalan bahçıvan *uyuya kalmıştı*³⁰. Demircioğlu sessiz bir şekilde bahçenin kapısına yaklaştı. Baktı ki kapı açık. Bahçıvan ise kapının yanında uyuyor. Cebinden çıkardığı ilacı bahçıvanın burnuna tuttu. Bahçıvan tamamen bayılmıştı. Onu bahçenin içerisine taşıdı. Daha sonra atı ile bahçeden içeri girdi. Demircioğlu'nun atı bahçedeki çiçekleri hemen yemeye başladı. Demircioğlu ile atı bu bahçede dinlenmeye devam etsinler. Bakalım Mine Sultan ne yapıyor?

Demircioğlu bahçede dinlenirken Mine Sultan da sarayında uyuyordu. Mine Sultan *gecenin bir vakti*³¹ aniden uyandı. Çok susamıştı. Yan odadaki hizmetçiye seslendi:

- Ey kız!
- Buyurun Sultanım.
- Bana bahçeden soğuk su getir. Çok susadım.
- Baş üstüne Sultanım.

Hizmetçi kız su almak için bahçeye geldi. Baktı ki bahçenin içerisinde iri yarı bir adam ve bir de at var. Adam oturmuş dinleniyor. Atı da çiçekleri *yiyor*³². Hizmetçi kız bahçeden içeri girdi ve Demircioğlu'na ağlayarak seslendi:

— Ey adam, sen bu bahçeye nasıl girdin? Sen deli misin? Yoksa eşkıya mısın? Bu bahçede ne yapıyorsun? Allah'tan korkmaz mısın? Çiçeklerimizi neden *mahvettin*?³³

Demircioğlu gülerek cevap verdi:

— Kızım, benden korkmana gerek yok. Sadece atım aç. Onu besliyorum.

— Ey adam, burası *çayır*³⁴ mıdır? Neden atını burada besliyorsun? *Hani ot*³⁵ nerede?

— Kızım, benim atım ot yemez.

— Ne yer?

— Sadece çiçek yer. Atımın karnı doyduktan sonra gideceğim.

Hizmetçi kız bu cevabı duyduğunda hemen Mine Sultan'ın yanına koştu:

— Hey Mine Sultan!

— Ne oldu?

— Bir tane eşkıya bahçenize girmiş. Atı da çiçeklerin hepsini yemiş.

Mine Sultan hizmetçi kızın söylediklerini duyduğunda çok kızmıştı. Hemen koşarak bahçesine gitti. Bahçeye geldiğinde Demircioğlu oradaydı. Atı ise çiçekleri yiyordu. Mine Sultan ağlayarak Demircioğlu'na seslendi:

— Ey eşkıya, bu bahçeye girmene kim izin verdi? Allah'tan korkmaz mısın?

Demircioğlu, Mine Sultanı gördüğünde onun *güzelliğine vurulmuştu*. Onu çok beğenmişti. Onun daha fazla üzülmesini istemiyordu

— Kızım, ağlama. Tamam, gidiyorum. Ama sana birkaç söz söylemek istiyorum.

Demircioğlu, Mine Sultan'ı beğendiğini ona söylemek istedi. Atının arkasından sazını eline aldı. Bakalım Mine Sultan'a neler söylemiş:

Ayın hilâline benzer kaşların
(Kaşların ayın *hilaline*³⁶ benzer)
İnci yü mercandır sıra dişlerin
(Dişlerin ise *inci*³⁷ gibidir)
Dalındaki örük örük saçların

(Saçlarını örmüşsün³⁸)

Salı vermiş teli dala uygundur

(Saçlarını salar³⁹ ise daha güzel durur)

Görmedim sen gibi güzel bir meral

(Ben senin gibi güzel birini görmedim)

Her kim dertli olsa dermana yarar.

(Güzelliğin sorunları yok eder)

Altın mücevherden yapılan kemer

(Altından yapılan kemer)

Kıstırmışın bele uygundur

(Beline de çok güzel olur)

Mine Sultan hem ağlıyor hem de Demircioğlu'nu dinliyordu. Demircioğlu sözlerine son verdiğinde Mine Sultan'a dönerek:

— Kızım, sana bu sözleri söylemek istedim. Atım da bahçedeki çiçekleri yedi. Bundan dolayı özür dilerim. Şimdi ben gidiyorum.

Demircioğlu oradan ayrılmadan önce bir kez daha Mine Sultan'a baktı. Kendi kendine “Ulan! Eğer ağam Köroğlu bana kızmasa, ben bu kızı yanımda götürürüm. Ama ağam Köroğlu bana kızar. Beni arkadaşlıktan çıkarır. Ben Türk evladiyim. Bu kızı kaçırmak bana yakışmaz⁴⁰.” diye düşündü. Demircioğlu bahçeden çıkarken, Mine Sultan seslendi:

— Ey eşkıya! Şimdi Reyhan Arap'ı buraya çağırıyorum. O sana yaptıklarının *cezasını*⁴¹ verir.

Demircioğlu, Mine Sultan'a bakarak cevap verdi:

— Kızım, sen üzülme. Reyhan Arap akşam bu şehirden gitti.

Demircioğlu sözlerini söyledikten sonra atına bindi. Yavaş yavaş şehirden çıktı. Ve Reyhan Arap'ın arkasından o da Çamlıbel'e doğru yola çıktı. Köroğlu da Çamlıbel'de Demircioğlu ile Reyhan Arap'ı bekliyordu. Bir gün baktı ki Reyhan Arap geliyor. Ama yanında Demircioğlu yoktu. Köroğlu dikkatli bir şekilde Reyhan Arap'a baktı. Anladı ki Reyhan Arap düşman değil. Arkadaş olarak Çamlıbel'e gelmiş. Ama Köroğlu yine de dikkatliydi. Elinde kılıcı ile Reyhan Arap'ın yanına gitti. Reyhan Arap, Köroğlu'nu görünce:

— Ağa, kılıcını bırak. Defterini aç ve adımlı oraya yaz. Ben ölünceye kadar sizin ile kardeş olacağıma söz verdim.

Köroğlu bu cevabı duyduğunda çok sevindi. Hemen defterini açtı. Reyhan Arap'ın adını deftere yazdı. Daha sonra beraber sohbet etmeye başladılar. Bir gün sonra Demircioğlu da Çamlıbel'e ulaştı. Onu, Köroğlu ile Reyhan Arap birlikte karşıladı. Demircioğlu atından indi ve Köroğlu'nun elini öptü. Daha sonra Köroğlu'na seslendi:

- Ağam, Padişahımız Sultan Murat’a söz vermiştin. İşte, sana Reyhan Arap’ı canlı olarak getirdim.

Demircioğlu daha sonra Reyhan Arap’a sarıldı. Birbirlerine güzel sözler söylediler. Bu arada Köroğlu da Reyhan Arap’a seslendi:

- Oğlum, Reyhan Arap.
- Buyur, ağam.
- Oğlum, Padişahımız Sultan Murat’a bir söz verdim. Seni onun sarayına götüreceğim. Ama korkmana gerek yok. Padişahımız Sultan Murat seni affedecektir. Ben, Padişahımız ile konuşacağım. Seni affetmesini isteyeceğim. Ancak ben, seni ellerin ve kolların bağlı olarak saraya götüreceğime söz verdim. Bu sebeple senin ellerini ve kollarını bağlamam gerekiyor. Hiç korkma.
- Olur ağam. Eğer ölürsem, Reyhan Arap Türk vatanına *kurban olsun*⁴².

Köroğlu, Reyhan Arap’ın ellerini ve kollarını bağladı. Daha sonra onu atı Alapaça’nın üzerine bindirdi. Kendisi de Kır atın üzerine bindi. Ve ikisi birlikte İstanbul’a doğru harekete geçtiler. Gece ve gündüz atlarının üzerinde yolculuk ettiler. Bir zaman sonra İstanbul’a geldiler. Askerler Sultan Murat’a “*Köroğlu, Reyhan Arap’ı getirdi.*” diye haber verdiler. Sultan Murat da hemen “*İkisini de saraya getirin.*” diye emir verdi.

Köroğlu ve Reyhan Arap, Sultan Murat'ın karşısında durdular. Reyhan Arap'ın elleri ve kolları bağlıydı. İkisi de önlerine bakıyordu. Sultan Murat'a **saygı gösteriyorlardı**⁴³. Sultan Murat, Köroğlu'na dönerek:

- Oğlum, Köroğlu.
- Buyur Padişahım.
- Reyhan Arap bu adam mıdır?
- Evet, Padişahım. Bu adam Reyhan Arap'tır. Kenan ülkesinin en güçlü adamı Reyhan Arap. Elleri ve kolları bağlı onu buraya getirdim. Ama **emrinizdedir**, siz ne isterseniz onu yapacak Padişahım.

Sultan Murat, Reyhan Arap'a baktı. Gülerek:

- Senin padişahım bana bir mesaj gönderdi. Türkiye ülkesinden toprak istiyordu. Eğer vermezsem bizim ile savaşağını söylemişti. Seni de askerlerin **komutanı**⁴⁴ yapacağını söylemişti. Ama ne oldu? Türkiye kahramanı seni canlı olarak buraya getirdi.

Reyhan Arap hiç konuşmuyordu. Sadece önüne bakıyordu. Sultan Murat, Köroğlu'na dönerek:

- Oğlum, Köroğlu.
- Buyur Padişahım.
- Bu adamı ne yapacaksın?
- Bu adamı senin sarayına canlı bir şekilde getirdim. Sen ne istersen onu yapacağım. Ama birkaç söz söylemek istiyorum. Sözlerimi de saz ile söylemek istiyorum.
- Söyle bakalım Köroğlu. Seni dinliyorum.

Köroğlu sazını eline aldı. Bakalım saz ile ne söylemiş:

Bağışla Reyhan'ı şevketlim bana
(Padişahım, Reyhan Arap'ı affet)
Bana kardeş olsun ölene kadar
(Ölünceye kadar benim ile kardeş olsun)
Beraber duralım vatan elinde
(İkimiz Türkiye ülkesinde yaşayalım)
Kardeş olsun bana ölene kadar
(Ölünceye kadar benim ile kardeş olsun)

Reyhan ayrılmamış şöhret-i şandan
(Reyhan Arap sizin ne kadar iyi biri olduğumuzu bilir)

Gel beni ayırma bu kahramandan
(Bu kahramandan beni ayırma)

Reyhan'ın affını dilerim senden
(Padişahım, Reyhan Arap'ı affet)
Kardeş olsun bana ölene kadar
(Ölünceye kadar benim ile kardeş olsun)

Şevketlim ey dinle benim sözümü
(Padişahım lütfen beni dinle)
Kara etme Köroğlu'nun yüzünü
(Lütfen beni üzme)
Bu yiğitten hiç ayırma özünü
(Lütfen bu yiğidi öldürme)
Kardeş olsun bana ölene kadar
(Ölünceye kadar benim ile kardeş olsun)

Köroğlu sözlerine son verdiğinde Sultan Murat, Reyhan Arap'a seslendi:

- Bir şey söylemek ister misin?
- Padişahım, bana **söz hakkı verdiğin**⁴⁵ için çok teşekkür ederim. İstersen beni öldür, istersen beni affet. Eğer beni öldürürsen, ölürüm. Eğer beni affedersen ölünceye kadar Köroğlu ile Türkiye ülkesinde yaşarım. Her zaman Türkiye ülkesinde, Türk bayrağının altında yaşarım. Köroğlu ve Demircioğlu'na söz verdim. Ölünceye kadar Türkiye ülkesinde yaşayacağım.

Sultan Murat, Reyhan Arap'ı dinledikten sonra Köroğlu'na seslendi:

- Oğlum, Köroğlu.
- Buyur Padişahım.
- Reyhan Arap'ı affediyorum. Sana bir söz vermiştim. Eğer Reyhan Arap'ı buraya getirirsen sana ödül vereceğimi söylemiştim.

Sultan Murat yanında duran yardımcısına seslendi:

- Emir veriyorum. Köroğlu ölünceye kadar Türkiye ülkesinden geçen **ticaret**⁴⁶ yapan kişilerden para alacak. Bu emrimi herkese söyleyin.

Sultan Murat daha sonra Köroğlu'na seslendi:

- Ey Köroğlu, ölünceye kadar zenginlerden vergi alacaksın. Ama eğer insanların eşyalarına zarar verirsen, insanlara kötülük yaparsan seni yakalarım. Eğer zengin insanlardan fazla para alırsan, seni bulurum ve öldürürüm.
- Baş üstüne Padişahım. Eğer bu söylediklerinizi yaparsam beni öldürün.
- Tamam, o zaman. Şimdi Reyhan Arap'ı da al ve git. Türkiye ülkesinde istediğin yeri alabilirsin. Orasını sana veriyorum.

Köroğlu ile Reyhan Arap, sevinerek oradan ayrıldılar. Atlarına bindiler ve Çamlıbel'e doğru yola çıktılar. Sultan Murat, Köroğlu'na istediği yeri alabileceğini söylemişti. Köroğlu da Çamlıbel'i aldı. Çamlıbel Türkiye ülkesinin merkezinde yer alırdı. Tokat, Sivas ve Kayseri şehirlerinin ortasındaydı. Birçok ticaret yapan kişi buradan geçmek zorundaydı. Köroğlu da buradan geçenlerden para almaya devam etti. Çamlıbel'i kendisine ve arkadaşlarına **vatan yaptı**. Orada arkadaşları ve Kır atı ile birlikte mutlu bir şekilde yaşayıp gitti.

SÖZLÜKÇE

1. Tenha (**Desolate, Not crowded**) : Kalabalık olmayan, çok az insanın olduğu yer.
2. Gündüz vakti (**Day time**) : Günün sabahtan akşama kadar süren aydınlık bölümü.
3. Tabii ki (**Of course**) : Elbette, doğal olarak, işin gereği olarak
4. Han (**Public House, Hotel**) : Yol üzerinde veya kasabalarda yolcuların gece kalmalarına yarayan bina. Eski zamanlarda ki hotel.
5. İlerlemek (**To move on**) : Bulunduğu yerden daha ileriye gitmek, yol almak, hareket etmek.
6. Pehlivan (**Wrestler**) : Güreşçi. İri yapılı ve güçlü kimse.
7. Gözlemek (**To watch, To monitor**) : Dikkatle bakmak, gözlemlemek, bir şeyi veya bir yeri düşmanlardan korumak, kollamak.
8. Kişnemek (**To neigh**) : Atın bağırması, atın ses çıkarması.
9. Yaklaşmak (**To come closer**) : Yakınlaşmak. Aradaki uzaklığı azaltmak veya tamamen ortadan kaldırmak için ileri gitmek.
10. Titremek (**To shake**) : Kaslar hızlı küçük kasılmalarla sarsılmak. Birinden veya bir şeyden korkmak, korkuya kapılmak.
11. Allah rast getirmek (**To allow to succeed, God helped for something to do**) : Aranmakta olan bir şeyi veya kimseyi beklenmedik bir yer ve zamanda bulmak.

12. İri yapılı (**Well built**) : Uzun boylu ve etine dolgun (kimse), iri kıyım, güçlü, kuvvetli kimse.
13. Bıyık altından gülmek (**To laugh up one's sleeve**) : Bir kişiye sevindiğini belli etmemeye çalışarak gülümsemek. Gizliden gülmek.
14. Hile (**Trick**) : Birini aldatmak, yanıltmak için yapılan şey.
15. Bir müddet sonra (**After a while**) : Bir miktar zaman sonra. Belli bir zaman sonra.
16. Yumruğu sıkamak (**To clench a fist**) : Birine vurmak için hazırlanmak.
17. Bayılmak (**To faint, To pass out**) : Uyur gibi olmak, kendinden geçmek, kendini kaybetmek.
18. İn misin cin misin? (**Who are you?**) : Genellikle masalarda `insan mısın, cin misin?` anlamında kullanılan bir söz.
19. Yine (**Again**) : Yeniden, bir daha, tekrar, gene.
20. Bakalım (**Let's...**) : İçinde bulunduğu cümleye merak anlamı katan söz.
21. Lider (**Leader**) : Bir kişinin örnek aldığı ve sevdiği kimse.
22. Şaşırarak (**To be suprised**) : Ne yapacağını bilememek.
23. Yoksa (**Or**) : Aksi takdirde anlamında kullanılan bir söz.
24. Aşağı yukarı bir saat (**Approximately, About an hour**) : Bir saate yakın bir zaman.
25. En iyisi (**The best of something, Best option is...**) : Yapılabilecek en güzel şey. Yapılacak en doğru şey.
26. Kucaklaşmak (**To hug each other**) : Biri ile sarılmak. Sevindiğini sarılarak göstermek.
27. Kandırmak (**To trick someone**) : Birini aldatmak. Birine yalan söylemek. Birine hile yapmak.
28. Bahçe (**Garden**) : Evlerin önünde bulunan boş yer.
29. Bahçıvan (**Gardener**) : Bir bahçenin düzenlenmesi ve bakımıyla görevli kimse.
30. Uyuya kalmak (**To fall a sleep**) : Aniden uyumak. Uyumak.
31. Gece vakti (**Night time**) : Güneş battıktan sonraki karanlık bölüm.
32. Yiyor (**...is eating**) : Yemek yeme işlemini yapmak.
33. Mahvetmek (**To destroy something**) : Yok etmek. Birşeyi bozup işe yaramaz hale getirmek.
34. Çayır (**Grassland**) : Hayvanların beslendiği yer, tarla.
35. Hani ot? (**Where is the grass?**) : Otun (Çimen) nerede olduğunu ifade eden soru cümlesi.
36. Hilal (**Moon**) : Ay
37. İnci (**Pearl**) : Kıymetli, değerli süs eşyası.
38. Saç örmek (**To hair weave**) : Saçların birbirine bağlanması.
39. Saçları salmak (**To free hair**) : Saçları bağlamamak.

40. Bana yakışmaz (**This is not the right thing to do**) : Bir davranışın doğru olmadığını kabul etmek.
41. Ceza (**Punishment**) : Uygunsuz davranışlarda bulunanlara uygulanan üzüntü, sıkıntı, acı verici işlem.
42. Kurban olmak (**To sacrifice oneself for**) : Bir kimse veya bir şey için kendini yok etmek.
43. Saygı göstermek (**To respect someone**) : Birine değer vermek.
44. Komutan (**Commander, General in army**) : Bir asker topluluğunun başı, kumandan.
45. Söz hakkı vermek (**To give a say**) : Birine konuşması için izin vermek.
46. Ticaret (**Commerce, Business**) : Bir şeyi alıp satma işi.

4. Sonuç

Dil öğretiminin temel unsurlarından bir tanesi de kültür aktarımıdır. Batılı dillerin ana dili olarak konuşulduğu ülkelerde bu durum bir devlet politikası hâlini almış bulunmaktadır. Bu amaç doğrultusunda yüzyıllardır dillerini öğrettikleri topluluklara aynı zamanda kültürlerini de öğretmektedirler. Bir nevi dillerini yumuşak güç (Soft Power) olarak kullanmaktadırlar. Bu bağlamda bu ülkeler kültürlerini hedef kitleye aktarırken sinema, belgesel, afiş, reklam filmleri, roman, hikâye, ders kitabı vb. gibi farklı materyaller kullanmaktadır.

Ülkemizdeki bazı kurum ve kuruluşların da son zamanlarda düzeye uygun seviyelendirilmiş kültürel öğeleri barındıran okuma kitapları (readers) hazırlamaya başladığı görülmektedir. Elbette bu kitapların sayısı yeterli düzeyde değildir. Bu noktada Türkçeyi yabancı dil olarak öğretimi alanında çalışan araştırmacılar ve akademisyenlerin benzer çalışmalar ortaya koymasına gerekmektedir.

Türk yurtlarında ve komşu ülkelerde farklı farklı versiyonları bulunan ve yüzyıllardır çok geniş bir coğrafyada anlatılan Köroğlu Destanı'nın Anadolu sahası anlatılarından Behçet Mahir anlatısında yer alan “*Demircioğlu ile Reyhan Arap*” kolunu B1 düzeyine uygun olarak seviyelendirmeyi amaçlayan bu çalışmanın, Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanında eksikliği hissedilen seviyelendirilmiş okuma metni sayısına bir katkı sunacağı öngörülmektedir.

Kaynaklar

- AHOUR, T., RASOULIZADEH, M. and BEHNAM, B. (2013). Analysis of the “Gone with the Wind” and its Simplified Version in terms of Lexical Structure. *International Journal of Applied Linguistics & English Literature*, C. 2, S. 4, 39-49.
- ALDERSON, J. C. (1984). *Reading in a foreign language: a reading problem or a language problem?* in J. C. Alderson and A. H. Urquhart (eds.): *Reading in a Foreign Language*. London: Longman
- ALLEN, D. (2009). A study of the role of relative clauses in the simplification of news texts for learners of English. *System*, C. 37, S. 4, 585-599.
- ALUÍSIO, S., SPECIA, L., GASPERIN, G. and SCARTON, C. (2010). *Readability assessment for text simplification*, In Proc. of the NAACL HLT 2010 Fifth Workshop on Innovative Use of NLP for Building Educational Applications. Los Angeles, California.
- AYDIN, M. (2015). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kullanılan Ders ve Okuma Kitaplarındaki Kelime Sıklığı ve Seviyelerine Göre Sözcük Hazinesi Çalışması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

- BATUR, Z., GÜLVEREN, H. ve BEK, H. (2010). Öğretmen Adaylarının Okuma Alışkanlıkları Üzerine Bir Araştırma: Uşak Eğitim Fakültesi Örneği. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 3, S. 1, 32-49.
- BHATIA, V. K. (1983). Simplification v. Easification – The Case of Legal Texts. *Applied Linguistics*, C. 4, S. 1, 42-54.
- BONDANZA, A., KELLY, K., and TREEWATER, A. (1998). Means of improving reading comprehension. *Dominican College School of Education*. Retrieved from ERIC database. (ED424567).
- BOTT, S., SAGGIÖN, H. ve MİLLE, S. (2012). *Text Simplification Tools for Spanish*. LREC.
- CANDIDO, A., MAZIERO, E., GASPERIN, C., PARDO, T., SPECIA, L. and ALUÍSIO, S. M. (2009). *Supporting the adaptation of texts for poor literacy readers: a text simplification editor for Brazilian Portuguese*. In Proc. of the Fourth Workshop on Innovative. Use of NLP for Building Educational Applications, Boulder, Colorado.
- CARRELL, P. L. (1991). Second Language Reading: Reading Ability or Language Proficiency? *Applied Linguistics*, C. 12, S. 2, 159–179.
- COADY, J. (1979). A psycholinguistic model of the ESL reader' in R. Mackay, B. Barkman, and R. R. Jordan (eds.): *Reading in a Second Language*. Rowley, Mass.: Newbury House.
- ÇELİK, E.C. (2006). Sesli ve Sessiz Okuma İle İçten Okumanın Karşılaştırılması. *D. Ü. Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, C. 7, S. 1 18-30.
- DAELEMANS, W., HÖTHKER, A. and SANG, E. T. K. (2004). *Automatic sentence simplification for subtitling in dutch and english*. In Proc. of the 4th International Conference on Language Resources and Evaluation, Lisbon, Portugal.
- DE BELDER, J. and MOENS, M. F. (2010). *Text simplification for children*. In Proc. of SIGIR 2010 Workshop Towards Accessible Search Systems, Geneva, Switzerland.
- DEMİREL, Ö. (1990). *Yabancı Dil Öğretimi*. Ankara: USEM Yayınları.
- DURKİN, D. (1989). *Teaching them to read (fifth edition)*. Boston: Allyn and Bacon
- DURMUŞ, M. (2013a). Metin Değiştirimin Dilbilimsel Süreçleri, *JASSS*, C. 6, S. 4, 391-408.
- DURMUŞ, M. (2013b). İkinci/Yabancı Dil Öğretiminde Özgün ve Değiştirilmiş Dilsel Girdi Üzerine. *Turkish Studies*, C. 8, S. 1, 1291- 1306.
- EROL, H. F. (2014). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Temel Seviyede Kelime Edinimi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- GÖĞÜŞ, B. (1978). *Orta Dereceli Okullarımızda Türkçe ve Yazın Eğitimi*, Ankara: Gül Yayınları.
- GÖZ, İ. (2003). *Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı Sözlüğü*. Ankara: TDK.
- GRABE, W. and STOLLER, F. (2020). *Teaching and Researching Reading*. New York: Routledge.
- HARIS, A.J., and SIPAY, E.R. (1990). *How to increase reading ability: A guide to developmental and remedial methods*. Longman, New York.
- HILL, D. (1997). Survey review: Graded readers. *ELT Journal*, 51, 57–81.
- HONEYFIELD, J. (1977). Simplification, *TESOL Quarterly*, C. 11, S1 4, 431-440.
- KARATAY, H. (2018) *Okuma Eğitimi Kuram ve Uygulama*. Ankara: Pegem Akademi.
- KARATAY, H. ve Kaya, S. (2019). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Bağlaçlar için Çerçeve Programı, *International Journal of Languages' Education and Teaching (IJLET)*, C. 7, S. 4, 1-23.
- KRASHEN, S. (1985). *The Input Hypothesis: Issues and Implications*. Longman.
- LONG, M. H. (1996). *The role of linguistic environment in second Language acquisition*. In W. C. Ritchie, & T. K. Bhatia (Eds.), *Handbook of Second language acquisition*, San Diego: Academic Press.

- LOTHERINGTON-WOLOSZYN, H. (1993). Do Simplified Texts Simplify Language Comprehension for ESL Learners? In M. L. Tickoo (Ed.), *Simplification: Theory and Application*. SEAMEO Regional Language Center, Singapore.
- JOLLY, D. (1978). *The establishment of a self-access scheme for intensive reading.* Paper presented at the Goethe Institute, Paris: British Council Colloquium on Reading.
- MARGARIDO, P. R. A., PARDO, T. A. S., ANTONIO, G., FUENTES, V. B., AIRES, R., ALUISIO, S. M. and FORTES, R. P. M. (2008). Automatic summarization for text simplification: evaluating text understanding by poor readers. *Companion XIV Brazilian Symposium on Multimedia and the Web*, 310-315.
- MAPLESON, D. L. (2006). *Post-Grammatical Processing for Discourse Segmentation*, Unpublished doctoral dissertation, University of East Anglia, Norwich.
- NATION, P. (2001). *Learning Vocabulary in Another Language*. Cambridge, England: Cambridge University Press.
- NUNAN, D. (1999). *Second Language Teaching and Learning*. Heinle & Heinle, London.
- OĞUZ, Ö. (2004). Destan tanımı ve eski Türk destanları. *Milli Folklor*, C. 62, S. , 5-7.
- OH, S. Y. (2001). Two Types of Input Modification and EFL Reading Comprehension: Simplification versus Elaboration. *Tesol Quarterly*, C.35, S. , 69-96.
- ÖLKER, G. (2011). *Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı Sözlüğü (1945 – 1950 arası)*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- ÖZCAN, H. Z., BATUR, Z. ve SAĞCAN, Y. C. (2019). Ortaokul Öğrencilerinin Okuma Eğilimlerinin İncelenmesi. *Avrasya Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi*, C. 3, S. 1, 33-55
- ÖZKAN, İ. (1997). Köroğlu Destanı'nda Kahraman ve Atının Doğuşu ile İlgili Motiflerin Tahlili. *Türk Dili*. C. 549, S. 2, 223-233.
- PARKER, K. and CHAUDRON, C. (1987). The effects of linguistic simplification and elaborative modifications on L2 comprehension. *University of Hawai'i Working Papers in ESL*, C. 6, S. , 107–133.
- PETERSEN, S.E. and OSTENDORF, M. (2007). *Text simplification for language learners: a corpus analysis*. In Workshop on Speech and Language Technology for Education, Pennsylvania, USA.
- SAGGION, H., GÓMEZ-Martínez, E., ETAYO, E., ANULA, A. ve BOURG, L. (2011). Text Simplification in Simplext. Making Text More Accessible. *Procesamiento de Lenguaje Natural*, 47, 341-347.
- SANDOM, M. (2013). Investigation into the efficacy of text modification: What type of text do learners of Japanese authenticate? Yayımlanmamış Doktora Tezi. School of Languages and Cultures, Victoria University of Wellington.
- SERETAN, V. (2012). *Acquisition of Syntactic Simplification Rules for French*. Proceedings of the Eight International Conference on Language Resources and Evaluation
- SIDDHARTHAN, A. (2004). *Syntactic simplification and text cohesion*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. University of Cambridge.
- SPECIA, L. (2010). Translating from Complex to Simplified Sentences, (Eds. T.A.S. Pardo et al.). *PROPOR 2010, LNAI 6001*, 30–39.
- TEKE, T. (2020). *Özbek Sahası Türk Destanlarında Kadın*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Bartın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- TINKER, M. A. and MCCULLOUGH, M. C. (1968) *Teaching Elementary Reading. (Third Edition)*. New York: Appleton-Century-Crofts.
- WITTRICK, M. C. (1981). *Reading comprehension. In F. J. Pirozzolo, & M. C. Wittrock (Eds.), Neuropsychological and cognitive processes in reading*. New York: Academic-Press.

- URANO, K. (2000). *Lexical Simplification and Elaboration: Sentence comprehension and incidental vocabulary acquisition*. Unpublished master's thesis, University of Hawai'i at Manoa, Honolulu.
- VUCIC, M., KRALJIK, H. and VUKOVIC, N. (2000). Text Attack – Taking the Text Beyond the Page. 15.03.2021 tarihinde <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:djqH1gVNarsJ:old.htmag.co.uk/mar03/martmar034.doc+%&cd=1&hl=tr&ct=clnk&gl=tr> adresinden erişim sağlandı.
- YETİŞ, K. “Destan”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. Cilt: Sayfa aralığı. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi Genel Müdürlüğü, 2007.
- YILDIRIM, D. (1983). *Köroğlu Destanının Orta Asya Rivayetleri*. Köroğlu Semineri Bildirileri, Ankara <https://tr.wikipedia.org/wiki/rüstem> (Erişim Tarihi: 05/04/2021)